

dnr M2016/02649/Nm

Till: Miljö- och energidepartementet
Från: Mijá ednam, Samebyarna i Laponia

2017-09-29

Remissvar Laponiaförvaltningen- en utvärdering

---

*Du vet det bror
du förstår syster
med vad säger jag till främlingar
som vakar över allt detta
vad svarar jag på deras frågor
som kommer från en annan värld*

*Hur kan man förklara
att man ingenstans bor
eller ändå bor
när jag bor
bland alla dessa vidder
Du står i min säng
mitt avträde är bakom buskarna
solen är min lampa
sjön mitt tvättfat*

-Nils Aslak Valkeapää,
Vidderna inom mig-

Vi samer har levt, verkat och förvaltat i det område som idag kallas Laponia och enligt UNESCO är ett världsarv. Vi kommer att fortsätta leva, finnas i och förvalta detta område:

För oss är Laponia landet där vi lever, där våra förfäder funnits och där renen betar. Marker som vi bebott och förvaltat i årtusenden och som vi genom ”urminnes hävd” betraktar som våra. Vi samer har förvaltat Laponia i flera tusen år. Vi har kunskap, tradition och motivation att fortsätta förvalta Laponia utan att lämna stora spår i landskapet - trots nya tider och modern teknik. Vi är fast beslutna att ta vårt ansvar för bevarandet av naturen och den biologiska mångfalden och vi anser oss vara särskilt lämpade att bevara den samiska kulturen i området. Vi stödjer till fullo målen för världsarvet och vill utforma våra egna strategier för att nå dem. Vi välkomnar också en jämbördig samverkan med andra parter. (ur Mijá ednam, 1999)

Så skrev samebyarna i Laponia i sitt eget program – Mijá ednam, 1999. Ord som då var ingången till en samverkansprocess för en ny typ av förvaltning för världsarvet. Ord som är lika aktuella idag och som väglett och vägleder oss i vårt arbete tillsammans med övriga parter i förvaltningen av Laponia. Mijá ednam är idag en ideell förening skapad i syftet att arbeta för samisk förvaltning av världsarvet Laponia och förenar de nio samebyar som ingår i Laponia.

Sammanfattningsvis kan sägas att Mijá ednam är mycket positiva till den nya förvaltningsmodell som Laponiatjuottjudus innebär. Vi anser att den nya modellen säkerställer samiskt inflytande över området på ett sätt som ej tidigare gjorts i svensk förvaltning. Vi instämmer i utvärderingens konklusion om att Laponiatjuottjudus stärker och bygger kunskap om renskötseln och den samiska kulturen inom förvaltningsorganisationen.

Mijá ednam är också väldigt positiva till de nya metoder som Laponiatjuottjudus arbetar efter. Vi anser att förvaltningsorganisationens styrka är den bredd av kunskaper de olika parterna besitter och att detta innebär att även samisk árbediehtu (traditionell kunskap) inkluderas i arbetet, något som är unikt i förvaltningsperspektiv. Genom bland annat Rádedibme med lokalbefolkningen i olika teman anser vi att Laponiatjuottjudus säkerställer att de lokala perspektiven tas tillvara i Laponiasamarbetet och det finns flera goda exempel på projekt som startats genom initiativ från Rádedibme, såsom det såkallade Fiskeprojektet.

Konsensusbeslutsformen är också något vi från Mijá ednam ställer oss positiva till, då det är väldigt nära den traditionella samiska formen att fatta beslut. När enighet mellan alla parter ska uppnås finns inte möjligheten att köra över den med olika uppfattning, utan man måste försöka förstå varandra tills man kan hitta lösning som alla kan känna sig bekväma med. Även om konsensusbesluten kan ta längre tid anser vi att besluten då de väl fattas är bättre underbyggda och bärs upp av ett gemensamt ansvar.

Mijá ednam håller med utvärderingen om att Laponiatjuottjudus styrelsearbete fungerar bra utifrån överenskomna principer i Tjuottjudusplána/Förvaltningsplanen, med sann searvelatnja-anda där alla parter bidrar med sina perspektiv och lyfter sina frågor. Under den stående punkten ”parterna rapporterar” får vi inblick i varandras verksamheter och kan belysa det vi själva anser viktigt att ta upp i Laponiasammanhang. Laponiatjuottjudus lär vara den enda förvaltningsorganisationen där renskötselns verksamhet och förhållanden rapporteras och protokollförs vid varje möte.

Vi anser också att Laponiatjuottjudus ger ett mervärde i att samebyarna har en gemensam arena, med gemensamma frågor, tillsammans med kommunerna och staten. Denna form av förvaltningsmodell innebär början till ett reellt inflytande i frågor som rör oss själva, vilket innebär att ett första steg utifrån en folkrättslig princip för det samiska folket tagits. Vidare

innebär denna arena att vi kommit de övriga parterna närmare och har kortare kommunikationsvägar till varandra, något som stärker samarbetet mellan oss även i övrigt.

En sak som vi från Mijá ednams sida anser varit lågprioriterat inom Laponiatjuottjudus är arbetet med utvecklingen av renskötseln samt satsningar på den samiska kulturen. Vi har sett att medelsbrist samt avsaknad av etablerad kontakt med det departement som på regeringsnivå har ansvar för frågor kopplade till renskötseln är en stark bidragande orsak. För att, som utvärderingen pekar på, nå en jämlik fördelning av insatser utifrån UNESCOs kriterier så måste förvaltningen få medel för utvecklingen av renskötseln och den samiska kulturen. Därför föreslår Mijá ednam att ett samarbete även med Näringsdepartementet etableras i syfte att samtala om Laponiatjuottjudus vidare arbete inom detta. Utöver det måste sägas att vi generellt är nöjda med det Laponiatjuottjudus åstadkommit under sin verksamma tid. Att bygga upp en organisation, med en ny typ av förvaltning utifrån ett nytt tänk kräver sin tid.

Den största problematiken för att säkerställa Samebyarnas inflytande i Laponiatjuottjudus är Mijá ednams egen ekonomiska situation. Till skillnad från våra kollegor i förvaltningsorganisationen arbetar vi på en helt ideell basis utanför de uppdrag som ingår i Laponiatjuottjudus direkt, dvs. styrelse- och partsrådsuppdrag. Detta innebär att all förberedelse, samt alla egna Laponiarelaterade arbeten bekostas av oss samebyarna själva, ibland även på personlig nivå. Alla förtroendevalda från samebyarna har annan heltidssysselsättning. Det utredande och proaktiva arbetet bli därför ofta lidande, något som påverkar såväl Mijá ednams arbete, men även i förlängningen vårt arbete och delaktighet i Laponiatjuottjudus. Under Laponiaprocessen hade Mijá ednam ekonomiska resurser att tillgå, vilket innebar att samebyarna hade reellt inflytande i processen. Den situation vi befinner oss i nu innebär en maktobalans, då vi från samebyarnas håll arbetar ideellt ihop med parter vars uppdrag ingår i deras tjänster. För att säkerställa ett verkligt medbestämmande måste därför Mijá ednams ekonomi säkerställas och vi, Samebyarna i Laponia, anser att detta är regeringens ansvar.

Avslutningsvis, förtydligar Mijá ednam våra ståndpunkter:

- Vi samer i Laponia har förvaltat dessa områden sedan urminnes tider och har för avsikt att fortsätta förvalta dessa marker för framtida generationer
- Mijá ednam är nöjda med den nya förvaltningsmodellen av Laponia, Laponiatjuottjudus, och har för avsikt att fortsätta verka i den och utveckla den.
- Kontakt med mellan Laponiatjuottjudus och Näringsdepartementet måste etableras samt medel till utvecklandet av renskötsel och en levande samisk kultur säkerställas.
- För att samebyarnas inflytande i Laponiatjuottjudus ska bli jämbördigt och reellt måste regeringen säkerställa resurser för Mijá ednams arbete.

Helena Omma

Ordförande
Mijá ednam